

Turvallisuushavaintoprosessin kypsyyssmalli

Materiaali on tuotettu Turvallisuushavaintojen rooli turvallisuuden johtamisessa – tutkimushankkeessa (SafeObs) <https://projects.tuni.fi/safeobs/>

Tekijät: Noora Nenonen, Maria Lindholm, Johanna Pulkkinen

Tutkimuksen rahoittivat Työsuojelurahasto, Tampereen yliopisto ja tutkimuksessa mukana olleet organisaatiot

Työsuojelurahasto
Arbetarskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

Materiaalin tausta ja sisältö

- Turvallisuushavaintoprosessin toteutukselle ei ole yhtä vakiintunutta ohjetta. Prosessia ja siihen liittyviä käytäntöjä on kuitenkin kuvattu useissa ohjeissa. Vaikka perusprosessi vaiheineen on yleensä samankaltainen, ohjeissa voi olla esimerkiksi toimialakohtaisia eroja. Myös organisaatioiden käytännön toimintatavat voivat vaihdella huomattavasti, ja niiden onkin hyvä mukautua organisaation tilanteeseen. Esimerkiksi toimiala ja turvallisuuskulttuurin kypsyys vaikuttavat siihen, miten prosessi kannattaa toteuttaa ja millaisia tavoitteita sille kannattaa asettaa. Vastaavasti käyttöönoton alkuvaiheessa käytännöt ja tavoitteet ovat usein erilaisia kuin tilanteessa, jossa turvallisuushavaintoprosessi on jo vakiintunut osaksi organisaation toimintaa.
- Tämä materiaali tuo aiempiin ohjeisiin uuden näkökulman kaksitasoisen kypsyysmallin avulla. Kypsyysmallissa kuvataan, miten turvallisuushavaintoprosessin eri vaiheiden toteutus voi erota aloitustason ja kehittyneen tason välillä. Ajatuksena on, että prosessin käyttöönotossa ja alkuvaiheessa organisaation kannattaa varmistaa ainakin perustasolla kuvatut käytännöt. Kun turvallisuushavaintoprosessi vakiintuu osaksi organisaation toimintaa, sitä voidaan kehittää edelleen hyödyntämällä tarkoituksenmukaisilta osin kehittyneen tason käytäntöjä.
- Kypsyysmallin tueksi on laadittu materiaaleja, jotka tarjoavat lisätietoa prosessin tiettyjen vaiheiden ja näkökulmien kehittämiseen ja huomioimiseen. Materiaaleissa käsitellään myös ajankohtaisia teemoja turvallisuushavaintojen ja turvallisuuden johtamisen alueelta, kuten tekoälyn hyödyntämistä ja Safety II -näkökulmaa. Lisäksi ne sisältävät käytännön esimerkkejä turvallisuushavaintoprosessin toteuttamisen tueksi. Materiaalit ovat ladattavissa SafeObs-hankkeen verkkosivuilta.
- Materiaalia voi käyttää esimerkiksi
 - turvallisuushavaintoprosessin suunnitteluun
 - kehityskohteiden tunnistamiseen ja priorisointiin sekä tavoitteiden määrittämiseen
 - tarkistuslistana prosessin arvioinnin ja kehittämisen tukena
- Kypsyysmallin tasot eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan kehittynyt taso rakentuu aloitustason käytäntöjen varaan ja täydentää niitä. Aloitustaso kuvaa turvallisuushavaintoprosessin toimivan perustan, jonka toteutuminen on tärkeää erityisesti prosessin käyttöönotossa ja vakiinnuttamisessa. Kehittyneen tason käytäntöjä ei kuitenkaan tule pitää automaattisesti parempana tai kaikille organisaatioille tavoiteltavana vaihtoehtona. Niitä kannattaa soveltaa harkiten organisaation tilanteen, valmiuksien ja tavoitteiden perusteella sekä arvioida, tuottavatko ne riittävästi lisäarvoa turvallisuushavaintoprosessin tavoitteisiin nähden.
- Malli on tutkimusperustainen jäsenitys, joka on laadittu SafeObs-hankkeessa kerätyn aineiston, hankkeen tulosten ja aiemman tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Mallin käytännön soveltuvuutta ja hyötyjä voidaan tarkentaa edelleen, kun sitä hyödynnetään erilaisissa organisaatioympäristöissä.

Turvallisuushavaintoprosessi ja kypsyysmallin osa-alueet

Määrittely ja tavoitteet

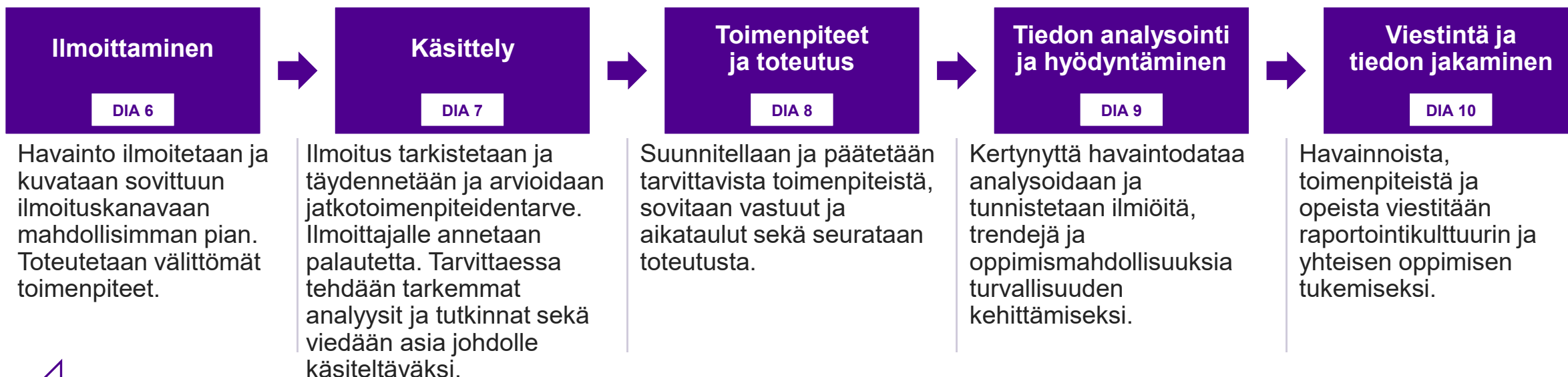
Määritellään prosessi, sen tavoitteet, käytännöt, vastuut ja resurssit sekä ilmoitettavat asiat.

DIA 4

Perehdytys, koulutus ja ohjeistus

Varmistetaan valmiudet havaintojen tunnistamiseen, ilmoittamiseen ja käsittelyyn.

DIA 5

Seuranta, arviointi ja jatkuva kehittäminen

Arvioidaan prosessin tavoitteita, toimivuutta ja vaikuttavuutta sekä kehitetään toimintaa tulosten perusteella.

DIA 11

Määrittely ja tavoitteet

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Johdon rooli	Ylin johto hyväksyy turvallisuushavaintoprosessin käyttöönoton ja tukee sen toteuttamista tarvittaessa.	Ylin johto osallistuu aktiivisesti turvallisuushavaintoprosessin tavoitteiden määrittämiseen, seuraa sen toimivuutta ja hyödyntää havaintotietoa turvallisuuden johtamisessa.
Tavoitteet	Turvallisuushavaintoprosessille on asetettu tavoitteet, joiden toteutumista seurataan.	Tavoitteet määritellään, tarkistetaan ja päivitetään organisaation turvallisuuden johtamisen ja kehittämisen tarpeiden sekä turvallisuuskulttuurin ja turvallisuushavaintoprosessin kypsyiden perusteella.
Prosessin painopiste	Organisaatio panostaa käytäntöjen luomiseen, näkyväksi tekemiseen ja henkilöstön aktivointiin, jotta havaintoja opitaan tunnistamaan, ilmoittamaan ja käsittelemään sekä ilmoitusten määrää saadaan lisättyä.	Turvallisuushavaintojen raportointi ja käsittely ovat vakiintuneet. Tavoitteiden painopiste siirtyy havaintojen määrän lisäämisestä tiedon laadun, hyödyntämisen, vaikuttavuuden ja koko organisaation oppimisen kehittämiseen.
Turvallisuus-havainnon määritelmä	Organisaatiossa on määritelty, mitä turvallisuushavainnolla tarkoitetaan. Ilmoittamiskynnys pidetään matalana, eikä ilmoitettavia asioita siksi määritellä tai rajata liian tarkasti. Ilmoittamista tuetaan esimerkeillä havainnoista.	Organisaatiossa on määritelty myös millaista tietoa ilmoituksilla halutaan kerätä. Määrittelyä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti, jotta turvallisuushavainnot tukevat organisaation tavoitteita ja tuottavat tarkoituksenmukaista tietoa.
Kerättävä tieto	Turvallisuushavainnoilla kerätään tietoa tapahtumista, jotka voisivat aiheuttaa vahinkoja sekä vaarallisista olosuhteista ja toiminnasta. Myös kehitysehdotuksia voi tehdä.	Turvallisuushavainnoilla kerätään tietoa myös positiivisista havainnoista. Havaintojen avulla voidaan kerätä tietoa myös vahingoilta suojanneista tekijöistä ja psykososiaalisista kuormitustekijöistä.
Tietosuoja	Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät vaatimukset on huomioitu turvallisuushavaintoprosessissa. Käyttäjille kerrotaan, mitä tietoja kerätään, kenelle havainnot näkyvät ja ketkä niitä käsittelevät.	Tietosuojaperiaatteet on määritelty turvallisuushavaintotietojen koko elinkaarelle, mukaan lukien analysointi, raportointi, tiedon jakaminen ja tekoälyn käyttö. Tietosuojan toteutumista arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.
Prosessin dokumentointi	Turvallisuushavaintoprosessin päävaiheet, vastuut, tehtävät ja keskeiset käytännöt on mietitty ja viestitty organisaatiossa, mutta niitä ei ole dokumentoitu yhtenäiseksi prosessikuvaukseksi.	Turvallisuushavaintoprosessi on dokumentoitu, ja sen suunnittelussa on huomioitu tiedon hyödyntäminen, osaaminen, koulutus, viestintä, resurssit sekä avointa ja oppimista tukevaa ilmoituskulttuuria vahvistavat keinot.

Perehdytys, koulutus ja ohjeistus

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Henkilöstön perehdytys	Henkilöstön perehdytyksessä kerrotaan, mitä turvallisuushavainnot ovat, mistä asioista ja miten niitä ilmoitetaan sekä miten prosessi etenee. Lisäksi perustellaan, miksi havaintoilmoitusten tekeminen on tärkeää (tunnistetaan vaaroja, ehkäistään haitallisia tapahtumia ja parannetaan turvallisuutta).	Havaintoilmoitusten merkitys perustellaan laajasti mm. turvallisuuskulttuurin ja oppimisen näkökulmasta. Oppimista tuetaan konkreettisilla esimerkeillä ja käydään läpi, millainen on laadukas ilmoitus. Ilmoitusten tekemistä harjoitellaan yhdessä ja tekemällä itse ilmoitus esim. positiivisesta havainnosta järjestelmään. Sekä ilmoittajat että käsittelijät koulutetaan kehitysehdotusten laatimiseen.
	Perehdytys on omalle henkilöstölle mukaan lukien hallintohenkilöstö ja asiantuntijatyö.	Jos organisaatiolla on urakoitsijoita, alihankkijoita tai vuokratyöntekijöitä, myös heille tarjotaan koulutusta ja ohjeistusta turvallisuushavaintojen tekemiseen.
Ohjeistus	Järjestelmä sisältää lyhyet ohjeet miten ja mistä asioista ilmoitetaan sekä ohjaa ilmoittamista ja käsittelyä infopainikkeilla, selkeillä otsikoilla ja kysymyksillä.	Organisaatiolla on selkeä käsikirjamainen ohjeistus, joka tukee eri rooleja ja vaiheita sisältäen prosessin kuvauksen, keskeiset määritelmät ja toimintaohjeet.
Esihenkilöiden osaaminen	Esihenkilöt ohjeistetaan seuraamaan turvallisuushavaintojen tekemistä.	Esihenkilöitä koulutetaan kannustamaan ja tukemaan tiimiään tekemään ilmoituksia, käsittelemään havaintoja esimerkiksi tiimipalaverissa ja reagoimaan ilmoituksiin rakentavasti ja luottamusta vahvistaen.
Käsittelijöiden osaaminen	Käsittelijät perehdytetään ilmoitusten tarkastamisen, käsittelyn ja sulkemisen perusprosessiin.	Käsittelijät koulutetaan havaintojen luokitteluun, priorisointiin, analyysiin, tutkintamenetelmiin ja kehitysehdotusten laatimiseen sekä ohjaamaan ilmoituksia tarvittaessa jatkokäsittelyyn ja antamaan palautetta käsittelyn etenemisestä.
Ilmoitettavat asiat	Henkilöstöä ohjeistetaan ilmoittamaan ja käsittelemään pääasiassa puutteita, vikoja ja korjaavia toimenpiteitä vaativia asioita.	Henkilöstöä ohjeistetaan ilmoittamaan ja käsittelemään monipuolisesti erilaisia havaintoja, kuten positiivisia havaintoja, vahinkoja estäneitä tekijöitä, vaikeammin havaittavia tai monimutkaisia riskejä sekä psykososiaalisia kuormitustekijöitä.
Havainnointiosaaminen	Henkilöstön turvallisuuden, riskien ja vaarojen havainnointiosaaminen kehittyy pääasiassa käytännön tekemisen kautta, kun työntekijät oppivat tunnistamaan ja ilmoittamaan turvallisuushavaintoja arjen työtilanteissa.	Henkilöstön turvallisuuden, riskien ja vaarojen havainnoinnin osaamista tuetaan myös koulutuksella. Etenkin vaikeammin havaittavien ja tunnistettavien asioiden osaamista tuetaan myös muilla tavoilla.
Jatkuva osaamisen kehittäminen	Turvallisuushavaintoja käsitellään henkilöstön perehdytyksessä ja koulutuksessa sekä järjestelmän käyttöönoton yhteydessä.	Perehdytystä tuetaan säännöllisellä koulutuksella, kertauksilla ja tiedottamisella.

Ilmoittaminen

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Anonyymi ilmoittaminen	Mahdollisuus tehdä ilmoitus anonyymisti on tärkeää, jotta ilmoituksia tehdään.	Ilmoitus on mahdollista tehdä anonyymisti, mutta havainto ilmoitetaan lähes aina omalla nimellä, mikä mahdollistaa lisätietojen kysymisen.
Ilmoitusväline	Turvallisuushavaintoilmoitusten tekemiseen on vain yksi tapa (esim. tietokoneella järjestelmään). Turvallisuushavaintoilmoituksen tekeminen tapahtuu muutaman päivän sisällä, kun asia on havaittu.	Ilmoituksen tekemiseen on useita tapoja (esim. mobiilisovellus, QR-koodi). Turvallisuushavaintoilmoituksen tekeminen on mahdollista työajalla myös silloin, kun henkilökohtaista puhelinta ei voi käyttää. Turvallisuushavaintoilmoituksen tekeminen on helppoa ja ilmoitus tehdään heti, kun asia on havaittu.
	Turvallisuushavaintoilmoituksen tekeminen on mahdollista omalle henkilöstölle.	Ilmoituksia voivat tehdä oma henkilöstö, alihankkijat, urakoitsijat ja muut alueella liikkuvat.
Ilmoittamisen tukeminen	Turvallisuushavaintoilmoituksen tekemisen perusohjeet annetaan perehdytyksessä. Syitä miksi ilmoituksia ei tehdä, tunnistetaan ja poistetaan lähinnä tapauskohtaisesti.	Ilmoittamista harjoitellaan, ja sen esteitä poistetaan järjestelmällisesti. Ilmoituksen tekemisen kynnys pyritään pitämään mahdollisimman matalalla. Apua järjestelmän käyttöön ja ilmoituksen laatimiseen saa esimerkiksi esihenkilöltä, työsuojelun edustajalta tai IT-tuesta.
Osallistuminen ja aktiivisuus	Vain osa henkilöstöstä tekee turvallisuushavaintoilmoituksia. Turvallisuushavaintoilmoituksia tehdään määrällisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja se koetaan pakolliseksi raportoinniksi. Ilmoittamiseen kannustetaan palkinnoilla (esim. arvonnat, elokuvaliput) tai tavoitteiden sitomisella tulospalkkioihin.	Mahdollisimman moni (eri henkilöstöryhmät, johtajat) tekee havaintoilmoituksia aktiivisesti. Turvallisuushavaintojen tekeminen koetaan osaksi työtä ja ammattitaitoa. Ilmoittamista tuetaan vahvan turvallisuuskulttuurin, palautteen ja viestinnän avulla ilman taloudellista palkitsemista.
Havaintojen monipuolisuus	Turvallisuushavaintoilmoituksia tehdään ilmeisistä ja helpoista sekä helposti havaittavista asioista. Turvallisuushavaintoilmoituksia tehdään pääasiassa ns. negatiivisista huomioista.	Turvallisuushavaintoja tehdään monipuolisesti erilaisista asioista, myös käyttäytymiseen ja toimintatapoihin liittyvistä sekä vaikeammin havaittavista asioista. Turvallisuushavaintoilmoituksia tehdään myös positiivisista huomioista
Ilmoituksen laatu	Turvallisuushavaintoilmoituksessa kuvataan ymmärrettävästi havaittu asia ja annetaan sen käsittelyyn tarvittavat perustiedot.	Ilmoitus kuvaa havainnon ytimekkäästi, konkreettisesti ja neutraalisti sekä auttaa ymmärtämään tilanteen, sen mahdolliset seuraukset ja tarvittavat jatkotoimet.
Omat korjaavat toimet	Turvallisuushavaintoilmoituksen tekijä esittää toimenpide-ehdotuksia.	Turvallisuushavaintoilmoituksen tekijä korjaa tilanteen mahdollisuuksiensa ja osaamisensa mukaan turvallisesti sekä ehdottaa tarvittaessa jatkotoimia.

Käsittely

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Käsittelymalli	Havaintoilmoitusten käsittelyyn on laadittu prosessi, jota sovelletaan kaikkien ilmoitusten käsittelyyn. Ilmoitusten käsittely keskittyy perustason hallinnolliseen läpivientiin.	Havaintoilmoituksia priorisoidaan ja niiden syvällisempi käsittely määräytyy priorisoinnin perusteella. Vakavan potentiaalin tapaukset käsitellään niille soveltuvilla tutkintamenetelmillä.
Resursointi ja tuki	Käsittelylle on määritelty vastuut ja tavoiteajat. Organisaatio varaa työaikaa yksittäisten turvallisuushavaintojen peruskäsittelyyn.	Resursointia ja käsittelyaikoja seurataan, ja vaativaan analyysiin varataan riittävästi aikaa. Turvallisuushavaintoilmoitukset käsitellään asetetuissa tavoiteajoissa. Käsittelijöillä on tehtävän edellyttämä tuki (esim. IT-tuki, asiantuntijatuki).
Tietojen täydentäminen	Ilmoituksen riittävyys tarkistetaan ja tarvittavat lisätiedot pyydetään ilmoittajalta.	Turvallisuushavaintoilmoituksen laatuun kiinnitetään huomioita havaintoilmoitusten käsittelyvaiheessa. Jos havaintoilmoitus ei ole laadukas (siitä puuttuu esimerkiksi olennaisia tietoja), se palautetaan takaisin ilmoittajalle. Havaintoilmoituksen tekijä otetaan tarvittaessa tai tapauskohtaisesti mukaan käsittelyyn.
Analysointi ja tutkinta	Käsittelyn ja tutkinnan yhteydessä tunnistetaan helposti tunnistettavissa olevia juurisyytä ja taustalla vaikuttaneita tekijöitä. Tavoitteena on ehkäistä tulevia ei-toivottuja tapahtumia.	Käsittelyn ja tutkinnan yhteydessä tunnistetaan toimivia asioita ja onnistumisia, hyviä käytäntöjä sekä ei-toivotuilta tapahtumilta suojanneita tekijöitä. Tutkimusta ja analysointia ohjaa syvä ymmärrys myös piilevistä taustatekijöistä (ml. inhimilliset tekijät).
Toimenpide-tarpeesta päättäminen	Toimenpiteiden tarpeesta päätetään havaintokohtaisesti ilmoituksen yleisten tietojen perusteella.	Päätöksen teon tukena käytetään erilaisia analyyseja ja työvälineitä (esim. toistuvuus ja riskin suuruus).
Eskalointi-käytäntö	Vakavan potentiaalin havainnot ja läheltä piti -tilanteet tunnistetaan tapauskohtaisesti, ja niitä voidaan tarvittaessa käsitellä turvallisuusasiantuntijoiden, esihenkilöiden tai johdon kanssa. Eskalointikäytäntöjä ei ole määritelty yksityiskohtaisesti.	Vakavan potentiaalin havainnoille on määritelty systemaattiset priorisointi- ja eskalointikäytännöt, joiden perusteella tapaukset ohjataan tarvittaessa turvallisuuden johtoryhmän tai ylimmän johdon käsittelyyn.
Palaute ilmoittajalle	Turvallisuushavaintoilmoituksen tekijän saama palaute tarkoittaa järjestelmän lähettämää kuittausta siitä, että joku on katsonut turvallisuushavaintoilmoituksen, tai yleistä palautetta siitä, että turvallisuushavaintoilmoitus on käsitelty.	Turvallisuushavaintoilmoituksen tekijälle annetaan palautetta. Palautteessa kerrotaan havaintoilmoituksen tilanteesta, käsittelystä sekä tehdyistä ja suunnitelluista toimenpiteistä sekä siitä, kuinka paljon riskiä on pystytty pienentämään. On tärkeää viestiä perusteluja käsittelylle (esim. miksi jotain asiaa ei saada korjattua, miksi asia pitää viedä eteenpäin tai miksi asian korjaamisessa kestää).

Toimenpiteet ja toteutus

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Turvallisuus-havaintojen hyödyntäminen	Turvallisuushavaintojen perusteella tunnistetaan kehittämiskohteita ja käynnistetään parannustoimia. Turvallisuushavaintojen perusteella toteutetaan korjaavia toimenpiteitä yksittäisten havaittujen puutteiden poistamiseksi.	Toimenpidetarvetta arvioidaan myös kokonaisuuden näkökulmasta, seuraten esimerkiksi havainnoista tunnistettuja trendejä. Tämä tapahtuu etenkin turvallisuusasiantuntijoiden, turvallisuuden johtoryhmän ja ylemmän johdon tasolla. Turvallisuushavaintoja käytetään systemaattisesti oppimisen, päätöksenteon, riskienhallinnan ja turvallisuuskulttuurin kehittämisen tukena.
Päätöksenteon perusteet	Tunnistetaan ja toteutetaan vain välittömät/yksinkertaiset toimenpiteet	Toimenpiteiden valinta perustuu riskianalyysiin. Päätökset perustuu tunnistettuihin juurisyihin eikä vain "oireisiin". Päätöksen teon tukena mietitään myös toimenpiteiden vaikuttavuutta, toteutettavuutta, lainsäädännön vaatimusten täyttymistä, toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia.
Vastuut ja osallistuminen	Käsittelijä päättää toimenpiteet käsittelyn yhteydessä.	Toimenpiteiden suunnitteluun otetaan tarvittaessa mukaan ilmoituksen tekijä, toimenpiteen toteuttaja ja muut asianosaiset tahot.
	Toimenpiteistä vastaavat lähinnä turvallisuusasiantuntijat ja paikallisesti esihenkilöt sekä tarvittaessa muut kyseisen alueeseen liittyvät asiantuntijat	Myös työntekijät ottavat vastuuta toimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta, silloin kun ne ovat heidän osaamisensa piirissä. Tarvittaessa asioita viedään ratkaistavaksi ylemmälle johdolle.
Toteutuksen hallinta	Toimenpiteiden toteuttaminen on yksittäisten henkilöiden vastuulla ja heidän aktiivisuudestaan riippuvaista.	Tarvittaessa hankalampien asioiden ratkaisemista voidaan käsitellä yhteisissä palaverissa/työryhmissä. Toimenpiteiden toteuttamiselle nimetään vastuuhenkilöitä. Toimenpiteille määritetään selkeät määräajat. Sovitaan vastuuhenkilöt seuraamaan toimenpiteiden toteuttamisen etenemistä.
Vaikuttavuuden arviointi	Seurataan, että valitut toimenpiteet toteutuvat. Havaintojen vaikutuksia ei arvioida systemaattisesti.	Seurataan, mitä on opittu ja miten tieto on muuttanut toimintaa. Arvioidaan toimenpiteiden laatua, toimivuutta, vaikuttavuutta ja pitkän aikavälin hyötyjä turvallisuuden kehittämisessä. Arvioidaan systemaattisesti, mitä turvallisuushavainnoista on opittu ja miten opittu tieto on muuttanut toimintatapoja, päätöksentekoa ja riskienhallintaa.

Tiedon analysointi ja hyödyntäminen

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Analysoinnin painopiste	Turvallisuushavaintojen analysointi painottuu yksittäisten havaintojen käsittelyyn. Käsittelijät ja esihenkilöt seuraavat havaintoja ja tekevät niistä koosteita omilla vastuualueillaan. Myös koko organisaation tasolla laaditaan koosteita havainnoista seurattavista asioista ja mittareista.	Turvallisuushavaintoja analysoidaan aktiivisesti, tavoitteellisesti ja monipuolisesti kokonaisuutena. Analyysien avulla tuetaan turvallisuusjohtamisen kehittämistä. Analyysija suunnitellaan ja toteutetaan tiedontarpeen perusteella ja erilaisia analyysitapoja kokeillaan.
Menetelmät ja työkalut	Havaintotiedon kokonaisanalyysi perustuu järjestelmän automaattisiin koosteisiin sekä manuaalisiin koosteisiin ja käsittelyyn esim. taulukkolaskentaohjelmassa. Tekoälyä voidaan käyttää, mutta sen käyttöä ei ole suunniteltu tai ohjeistettu organisaatiossa.	Havaintotietoa kootaan dashboardeille reaaliaikaisen tilannekuvan muodostamiseksi, ja tekoälyä hyödynnetään esim. havaintojen luokittelussa sekä teemojen ja trendien tunnistamisessa. Organisaatio on määritellyt sallitut tekoälyratkaisut, niihin ladattavan tiedon ja käytöstä kertomisen tavat.
Turvallisuustiedon yhdistäminen	Havaintotietoa analysoidaan omana kokonaisuutenaan erillään muusta turvallisuustiedosta.	Havaintotietoa yhdistetään muihin turvallisuustiedon lähteisiin, kuten tapaturmiin, riskienarviointeihin, auditointeihin ja muihin turvallisuusmittareihin.
Positiiviset havainnot	Turvallisuushavaintojen analysointi painottuu havaintoihin, joissa tunnistetaan puutteita, vikoja tai toimenpidetarpeita. Positiivisten havaintojen osalta voidaan seurata esimerkiksi niiden kokonaismäärää.	Myös positiivisia havaintoja, hyviä käytäntöjä ja onnistumisia sekä vahinkoja estäneitä ja turvallisuutta tukevia tekijöitä analysoidaan kokonaisuutena.
Tiedon hyödyntäminen	Turvallisuushavaintoja hyödynnetään pääasiassa paikallisesti yksittäisten havaintojen käsittelyssä ja korjaavien toimien käynnistämisessä arjen turvallisuustyön tukena. Havaintoja käytetään esimerkkeinä perehdytyksessä, koulutuksissa ja turvallisuuskeskusteluissa.	Turvallisuushavaintotietoa hyödynnetään systemaattisesti ja monipuolisesti mm. riskienarvioinneissa, työohjeissa, perehdytyksessä ja koulutuksissa. Analyysit ohjaavat koko organisaation turvallisuustyön painopisteitä, kehittämistoimia, resurssien kohdentamista ja ennakoivaa oppimista.

Viestintä ja tiedon jakaminen

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Johdon viestintä	Ylin johto viestii, että turvallisuushavaintoja halutaan ja ilmoittaminen on tärkeää.	Ylin johto tekee turvallisuushavaintojen avulla näkyväksi turvallisuuden kehittämistä, oppimista ja raportoinnin vaikutuksia sekä vahvistaa viestinnällään avointa raportointikulttuuria.
Esihenkilöiden rooli	Esihenkilöt tekevät koosteita ja kertovat palaverissa henkilöstölle keskeisistä turvallisuushavainnoista.	Esihenkilöt hyödyntävät turvallisuushavaintoja henkilöstön kanssa käytävissä keskusteluissa, jakavat tietoa ja keräävät näkemyksiä havaintojen merkityksestä, syistä ja kehittämistarpeista turvallisuustietoisuuden vahvistamiseksi.
Viestintä-kanavat	Havaintoja ja niistä saatuja oppeja käsitellään yksittäisillä kanavilla, esimerkiksi palaverissa.	Turvallisuushavainnot ja niistä saatava tieto pidetään jatkuvasti näkyvillä jakamalla tietoa säännöllisesti monikanavaisesti ja eri teknologioita hyödyntäen, esimerkiksi ilmoitustauluilla, verkkosivuilla, turvavarteissa, ryhmäsähköposteissa ja turvallisuusaiheisissa uutiskirjeissä.
Viestinnän sisältö	Jaettava tieto painottuu listauksiin, koosteisiin ja esimerkkeihin viimeisimmistä ja keskeisistä turvallisuushavainnoista sekä niiden määrästä, tapahtumista ja toteutetuista toimenpiteistä.	Viestintä on suunnitelmallista. Jaettava tieto voi sisältää myös esim. yhteenvetoja havainnoista tunnistetuista ilmiöistä, kehitystrendeistä, juurisyistä, hyvistä käytännöistä, teemakohtaisia koosteita, oppimiskokemuksia, oppimateriaaleja ja oppimisesimerkkejä.
Tiedon jakaminen	Turvallisuushavainnoista viestitään pääasiassa paikallisesti havaintoon liittyvässä tiimissä, yksikössä tai osastossa. Merkittävistä havainnoista laaditaan yhteenvetoja ja tiedotteita koko organisaatiolle.	Turvallisuushavaintojen oppeja jaetaan aktiivisesti ja systemaattisesti organisaation eri yksiköiden ja toimipaikkojen välillä sekä tarvittaessa esim. urakoitsijoille ja muille yhteistyökumppaneille.
Positiiviset havainnot	Positiivisista havainnoista välitetään tieto sitä koskevalle taholle ja yksittäisiä havaintoja voidaan nostaa viestintään.	Positiivisia havaintoja hyödynnetään aktiivisesti turvallisuutta tukevien toimintatapojen, onnistumisten ja hyvien käytäntöjen näkyväksi tekemiseen, levittämiseen sekä henkilöstön kannustamiseen.

Seuranta, arviointi ja jatkuva kehittäminen

Teema	Perustaso	Kehittynyt taso
Prosessin arviointi	Prosessin toimivuutta ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan. Prosessia ja tavoitteita kehitetään, kun tunnistetaan kehittämistarpeita.	Prosessin toimivuutta ja tavoitteiden toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään suunnitelmallisesti ja säännöllisesti osana jatkuvaa parantamista. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään kehittämisessä.
Seurannan painopiste	Seuranta ja kehittäminen painottuvat pääasiassa havaintoilmoitusten määrään, osallistumisaktiivisuuteen ja prosessin eri vaiheiden toimivuuteen. Ymmärretään, että havaintojen määrä ei kerro suoraan turvallisuuden tasosta vaan henkilöstön aktiivisuudesta, ja siihen vaikuttavat useat tekijät.	Seurannan ja kehittämisen painopiste on prosessin laadussa ja vaikuttavuudessa, tiedon hyödynnettävyydessä ja hyödyntämisessä sekä organisaation oppimisessa. Myös tukitoimintoihin (mm. perehdytys, ohjeistus, tiedottaminen ja järjestelmä) ja positiivisiin havaintoihin kiinnitetään huomiota.
Toimenpiteiden seuranta	Ennakoivien ja korjaavien toimenpiteiden toteutumista seurataan.	Toimenpiteiden laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan, puutteellisen toteutumisen tai vaikuttavuuden syyt selvitetään ja tuloksia hyödynnetään uusien kehittämistoimien suunnittelussa.
Mittarit	Seurannassa hyödynnetään useita määrällisiä mittareita, joiden avulla tarkastellaan turvallisuushavaintoja monipuolisesti eri näkökulmista.	Määrällisiä mittareita ja niiden tulkintaa täydennetään laadullisella ja muulla turvallisuustiedolla.
Kehittämisen kohdentaminen	Kehittäminen kohdistuu ensisijaisesti yksittäisiin prosessin vaiheisiin, käytäntöihin tai tunnistettuihin ongelmiin kerrallaan.	Prosessia kehitetään kokonaisuutena asetettujen tavoitteiden, kuten organisaation oppimisen, saavuttamiseksi.
Osallistujat	Seurannasta, arvioinnista ja kehittämisestä vastaavat pääasiassa turvallisuusasiantuntijat.	Eri toimijat (ilmoittajat, käsittelijät, toimenpiteiden toteuttajat) osallistuvat seurantaan ja kehittämiseen oman roolinsa näkökulmasta, ja heidän kokemuksiaan hyödynnetään kehittämisessä.
Johdon seuranta	Turvallisuushavaintoja seurataan organisaation keskeisinä turvallisuuden suorituskykymittareina (KPI) sekä turvallisuusorganisaatiossa että ylimmän johdon tasolla, erityisesti havaintojen määrän ja ilmoitusaktiivisuuden perusteella.	Turvallisuuden KPI-mittareissa voidaan huomioida myös muita esimerkiksi toimenpiteisiin ja positiivisiin havaintoihin liittyviä mittareita. Ylimmälle johdolle nostetaan tarvittaessa muuta olennaista tietoa turvallisuushavainnoista.